

Kirkkonummen kunta, kirjaamo@kirkkonummi.fi

8.9.2020

VIITE: Lausuntopyyntö

ASIA: Hanke 34 700

Kirkkonummen ympäristöyhdistys

xxx

laura.rasanen@kotikone.fi

Lausunto Kolabackenin asemakaavan valmisteluaineistosta

Kirkkonummen ympäristöyhdistys kiittää lausuntopyyntöä ja jatkoajasta esittää lausuntonaan seuraavaa:

Pääpiirteissään ehdotettu kaava-alue on sovelias datakeskukselle ja siihen liittyville toiminnoille, mutta valmisteluaineisto on selvästi tehty kiireellä ja se näkyy monina pieninä puutteina ja muutamina suurempina ongelmina, joista luonnolle merkittävimmät esitämme tässä lausunnossa.

Kolabackenin asemakaavan tulee täyttää sekä yleis- että asemakaavan sisältövaatimukset sekä toteuttaa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa esitetyt viheryhteydet. Valitettavasti Kolabackenin asemakaavan valmisteluaineisto ei näitä vielä kaikilta osiltaan täytä.

Yleiskaava, Kolabackenin asemakaava ja luontoselvitykset

Vaikka Ympäristöyhdistys katsoo, että yleisesti asemakaavaa ei tule tehdä yleiskaavan vastaisesti, tässä tapauksessa sille on mielestämme riittävät perusteet. Asemakaava on mahdollista toteuttaa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan (hyväksytty elokuussa 2020) mukaisesti, kunhan viheryhteydet toteutetaan leveämpinä ja Stormossenin linnustoarvot turvataan sekä tehdään suunnitelmat, joiden avulla vaikutukset Finnräsk-järven vesitaseeseen ja veden laatuun eivät ole negatiivisia.

Jotta yhtenäiset luontoalueet voidaan säästää katsomme, että pohjoisimmaksi esitettyjä datakeskuksia pitää siirtää, joko tiivistämällä aluetta tai siirtämällä esimerkiksi korttelin 2257 alueelle. Esitettyjen KTY- alueiden rakennustehokkuuksia voidaan nähdäksemme tarvittaessa lisätä tai laajentaa rakentamista Sundsbergintien itäpuolelle siemenpuuhakatulle alueelle sekä pohjoisen pellolle aina Kehä III risteykseen asti.

Sundsbergin tulevan osayleiskaavan alueelta tehty "Kirkkonummen Sundsbergin ja Sarvvikin osayleiskaava-alueen luontoselvitys 2019" (jäljempänä Sundsbergin osayleiskaava-alueen luontoselvitys) ei kata koko Kolabackenin kaava-aluetta. Sitä ei ole vielä hyväksytty. Kaavoittajilla on ollut käytössään luonnoksia. Joten kaikille on vaikeaa arvioida täyttääkö luontoselvitys sekä yleis- että asemakaavan sisältövaatimukset. Alueen etelä- ja lounaisosassa on asemakaavan laadinnassa käytetty v. 2014 Sarvvikinportin luontoselvitystä. Se on kasvillisuuteen pohjautuva luontotyypiselvitys, jota on täydennetty "uhanalaisten tai muutoin huomionarvoisten lajien potentiaalisten elinympäristöjen ja ekologisten yhteyksien kannalta merkittävien alueiden kartoituksella". Linnustoa siinä ei ole selvitetty ollenkaan. Eikä se näin täytä yleiskaavan sisältövaatimuksia.

Viitasammakon asuttamasta kosteikosta tulee olla luontoyhteys, jota pitkin viitasammakot ja muu eliöstö pääsee siirtymään.

Kolabackenin alueen luonto- ja virkistysarvoista

Alueen länsi- ja luoteisrinteellä on puronotkoja, runsaasti lahpuuta, suuria haapoja, arvokkaita sammalia ja laajahko pähkinäpensaslehto. Sundsbergin osayleiskaava-alueen luontoselvitys ei ole tunnistanut pähkinäpensaslehtoa, joka on pääosin Kehä III:n reunametsä. Alueella on yli 25 yli 2 m korkeata pähkinäpensaskasvustoa yhtenäisellä alueella, joten se täyttää LSL 29 § edellytykset arvokkaasta luontotyypistä ja on siten luonnonsuojelulain mukaan suojeltava.

Jorvaksen, Masalan ja Sundsbergin tekeillä olevissa osayleiskaavoissa ollaan ehdottamassa merkittävää lisärakentamista ja tuhansia uusia asukkaita alueelle. Tämä tarkoittaa moninkertaistunutta käyttöpainetta alueen lähivirkistysalueille. Siltäkin osin, kun nämä ovat yhteyksiä enemmän kuin alueita, on syytä pyrkiä metsän tunnun mahdollistamiseen, joka tarkoittaa minimissään 200 metrin leveyttä. Samalla ihan koko alue ei ole luonnon kannalta enää reunavyöhykettä. Lähivirkistysalueiden lähellä kulkevien, vilkkaasti liikennöityjen teiden meluhaitta vähenee selvästi, kun metsäinen alue on leveämpi ja on mahdollista kulkea kauempana tiestä.

Pieni metsäalue Sundsbergintien ja sitä seurailevan kävelytien välissä on tarpeen osoittaa VL- tai EV-alueeksi. Pieni metsikkö lisää merkittävästi kevyenliikenteen väylän viihtyisyyttä ja parantaa näin pyöräilyn houkuttelevuutta.

Kolabackenin koillisrinteen kuusimetsää, jossa lahpuuta, sulkasammalta ja vanhoja koivuja. Kuva on koillisrinteen pohjoispäästä ja rinteän yläosasta. Kuva: Teija Virtamo-Tiiska.

Maakuntakaavan viheryhteydet

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on esitetty viheryhteydet Länsiväylän vihersillalta koilliseen, Kehä III:n yli ja Kolabackenin luoteisrinnettä. Nämä yhteydet on huomioitu kaavaesityksessä liian kapeina. 100 metriä leveä alue on kokonaan reunavaikutuksen alaista. Lisäksi alueen virkistyskäyttö tulee kasvamaan Sundsbergin ja Finnträskin uusien asukkaiden myötä. Kyseisten viheryhteyksien tulee riittää asukkaiden virkistysalueiksi, hirvien ja muiden eläinten kulkureiteiksi, myös kasvien siirtymiseen alueelta toiselle.

Kaavailtu ulkoilureitti on syytä osoittaa rinteiden yläosaan pois luonnoltaan arvokkaimmilta alueilta. Koko luoteisrinteen hule-2-merkitty alue tulee sisällyttää VL alueeseen. Siltä osin, kun luonto- tai virkistysarvoja omaavaa aluetta on jäljellä hule-2-merkittyä aluetta etelämpänä, on se tarpeen sisällyttävä VL alueeseen. Hulevesien käsittely sopii jo käsitellyille alueille, muttei koko hule-2-merkinnällä osoitetulle osalle rinnettä.

Tarkoituksenmukaisinta on ottaa kaikki Kolabackenin alueen viheryhteyksiin liittyvät alueet samaan asemakaavaan. Tämä onnistuu, kun Kolabackenin asemakaavaa laajennetaan länteen Jorvas-Inkilä yleiskaavan MU/eko alueelle.

Kaikki VL alueiden todettuja luontoarvoja sisältävät alueet on tarpeen osoittaa luo-merkinnällä.

Kaavassa tulisi määrätä vihersiltojen rakentamisen ajankohta.

Sundsbergin yritystie

Rinnakkaistieyhteystarvetta ei perustella valmisteluaineistossa. Datakeskusalueen ja Inkinlänportin toiminnat eroavat toisistaan siinä määrin, ettei niitä yhdistävälle tielle ole tarvetta. Alueilta toisilleen on sujuva yhteys Länsiväylän kautta. Sundsbergin yritystie katkaisi maakunnallisen viheryhteyden tarpeettomasti.

Kolabackenin linnusto

Stormossen on arvokkaaksi lintualueeksi muodostunut kosteikko, jossa pesimälajeina mm. kalasääski, kurki, harmaapäätikka, palokärki, taivaanvuohi. Kalasääsken pesintä todettiin kesällä 2018 ja 2019, kurjen 2019 ja 2020. Palokärki ja harmaapäätikka pesivät vuonna 2020. Stormossen on kaava-alueen linnustoltaan rikkain osa, jolla pesii ainakin 4 EU:n lintudirektiivin 1-liitteen lajia. Pohjoisemman osan kattavassa Sundsbergin osayleiskaava-alueen luontoselvityksessä ei Kolabackenista rajattu erityisen tärkeitä lintualueita. Stormossen todennäköisesti täyttää tärkeän lintualueen kriteerit, asia on jäänyt huomaamatta, koska Sarvvikinportin luontoselvityksessä ei ole selvitetty linnustoa. Alueen linnustoselvityksen puuttumisesta huolimatta Kolabackenin asemakaavassa on suunniteltu täytettäväksi ja rakennettavaksi osa linnustoltaan arvokasta suoaluetta. Tämä on MRL:n 9§ MRA 1§ vastaista.

Stormossen on tarpeen osoittaa luo-alueeksi.

Länsi- ja pohjoisosien kalliolaet, joilla ainakin 100-200 -vuotiaita kilpikaarnamäntyjä ja joilla elää pesimälajeina mm. kulorastas ja kehrääjä. Ajoittain kallioalueilla tavataan paikallisena kangaskiuruja.

Sundsbergin osayleiskaava-alueen *luontoselvityksessä* on mainittu Tiira-tietokannasta poimittuja havaintoja satunnaisotoksina. Havaintoja ei ole kuitenkaan listattu systemaattisesti kaikista arvokkaista lajeista, vaan suuri osa, esimerkiksi lintudirektiivin 1-liitteen lajeista (mm. huuhkaja, pikkusieppo, jotka löytyvät Tiira-tietokannasta) on jätetty mainitsematta luontoselvitysalueelta. Luontoselvityksessä ei ole lainkaan viitattu laajemman Laji.fi-tietokannan havaintoihin tutkitulta

alueelta. Koska luontoselvitys ei kata koko Kolabackenin asemakaava-aluetta, se on tältä osin katsottava puutteelliseksi, vaikka se monilta osin on hyvin tehty. Kolabackenin asemakaavan tulee täyttää yleiskaavan sisältövaatimukset, myös luontoselvitysten tulee ne kaikilta osiltaan täyttää.

Finnträsk-järven valuma-alue ja Kolabackenin alueen vesitalous

Kolabackenin alueen Stormossen, Ängslandet ja Hästhagen ovat Finnträsk-järven tärkeitä valuma-alueita, joihin on kohdistunut merkittäviä haittoja jo tehtyjen maantäyttöjen seurauksena. Alueen vesiolosta ja kaavoituksen vaikutuksista luonnolliseen veden kulkuun tulee tehdä perusteellinen ja riippumaton selvitys, ennen kuin veden kertymiseen, virtauksiin ja Finnträsk-järven vesitaseeseen vaikuttavia sitovia päätöksiä tehdään. Riistametsän asemakaavas suunnitelman yhteydessä tehdyt laskelmat eivät ole päteviä kaavamuuostosten jälkeen, eikä Kolabackenin asemakaavas elostuksessa tai liitteissä ole riittäviä tietoja.

Ampumaradan alueen puhdistus edellytettävä ennen muuta rakentamista

Ampumaradalla on maan pinnalta alkaen, tuntemattomaan syvyyteen saakka, noin sadan vuoden aikana kertynyt metallia, joista ainakin rautaa, kuparia ja lyijyä on erittäin paljon. Veden pinnan noustua jo tehtyjen maantäyttöjen seurauksena Stormossenin ennen terve metsä on kuollut pystyyn, ja veden pinta lähestyy ampumaradan alueen maan pintaa. Tulee selvittää, missä määrin metallit ampumaradalla ovat jo kontaminoineet valumavesiä ja pohjavettä. Omistajalta tulee edellyttää ampumaradan alueen puhdistamista ennen kaavan mukaisen maansiirron ja rakentamisen aloittamista.

Riistametsän asemakaava-alueen muutokset

Kolabackenin asemakaavassa on suunniteltu muutoksia Riistametsän lainvoimaisen asemakaavan alueeseen. Näitä muutoksia ei ole Kolabackenin asemakaavan selostuksessa tarkasti ja selkeästi kuvattu. Muutokseen sisältyy suojaviheralueen merkittävä pienentäminen ja rakentamisen lisääminen, mikä edellyttää Stormossenin suoalueen täyttöä ja aiheuttaa muutoksia alueen vesitalouteen. Lisäksi alueella pesii EU:n lintudirektiivin mukaan suojeltavia lajeja. On huomattava, että kumpikaan tehty luontoselvitys ei kattanut tämän alueen linnustoa. Tästä on luovuttava ja alue jätettävä suojaviheralueeksi ja virkistyskäyttöön.

Koirapuisto ja KTY 2256 -korttelin Kolabackenin kaavan alueella oleva osa eivät sovi METSO II -luokan metsään ja tärkeälle lintualueelle tai sen välittömään läheisyyteen. Nämä voidaan kyllä rakentaa Kolabackenin tai Riistametsän kaava-alueelle, kun KTY alueiden rakennusoikeuksia lisätään.

Kaavamääräyksistä

Valmisteluaineistosta puuttuvat kaavamääräykset VL- ja luo-alueille. VL/s-alueen korvaamista VL/luo-alueella ja kaavamääräykset:

Lähivirkistysalue

VL: nykyinen puusto säilytetään luonnontilaisessa kehityksessä, puuston kehitystä voidaan tarvittaessa ohjata kohti luonnontilaisen kaltaista rakennetta, tarvittaessa voidaan tehdä turvallisuushakkuita.

Luo-alueet

Luo: Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Alueella ei pääsääntöisesti tehdä luontoa muuttavia toimenpiteitä. Luo-alueita koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on sovittava ympäristösuunnittelijan kanssa.

lisäksi

VL tai ET /luo-1 [viitasammakon lampi] aluetta tulee hoitaa ekologisesti laadukkaana kokonaisuutena yhdessä ympäröivän hule-2-alueen kanssa.

VL/luo-2 [luoteisrinne ja Jorvas Inkilä osayleiskaavasta liitettävä MU/eko alue] alue, jolla sijaitsee maakuntakaavan mukainen viheryhteys. Puuston luonnontilaisen kehityksen turvaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

VL/luo-3 [Stormossen] suoalue, jonka vesitalous arvot linnustolle säilytetään.

Kaavassa on tarpeen edellyttää, että laajat katot ovat joko viherkattoja, jolloin suodattavat ja hidastavat hulevesien kulkua sekä viilentävät halleja tai aurinkopaneelikenttiä. Datakeskuksen jäähdystarvehan on suurimmillaan auringon paistaessa.

Hiilettömän polttoaineen lisäksi on tarpeen edellyttää mahdollisimman energiatehokkaita ratkaisuja esimerkiksi maakylmää kesäaikaan.

Aineiston pikkuvirheitä

Liikenne-ennusteen pohjaoletukset ovat mahdottomia, kun huomioidaan ilmastonmuutoksen vaikutukset jo lähitulevaisuudessa.

Taustamateriaaliluettelosta puuttuvat ainakin Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan luonnos (hyväksytty elokuussa 2020) ja Sarvvikinportin luontoselvitys 2014, joista jälkimmäisen olisi pitänyt olla myös ladattavissa.

Korttelialueiden numerointi yksilöivin numeroin helpottaisi niistä keskustelemista, esimerkiksi KTY-alueet Sundsbergintien varressa.

Helsingissä ja Kirkkonummella 8.9.2020

Kirkkonummen ympäristöyhdistys ry

Laura Räsänen
puheenjohtaja

Riitta Hukkanen
sihteeri